

Jlék Erben
PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘÍŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTŘÍZEK Z ČASOPISU

Večerní Praha

12 X 1983

ze dne

Jlék Erben
PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřížků
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 73

VÝSTŘÍZEK Z ČASOPISU

Brněnský večerník

13. IV 1984

ze dne

Moudrost pohádky

POHÁDKA O PTÁKU OHNIVÁKOVĚ A LIŠCE RYŠCE • K PREMIÉRE DIVADLA JIRÍHO WOLKRA

»Rád píšu o poctivosti. O poctivosti k ideálům, k životu a k lásce,« vyznává se v programu poslední premiéry DJW Pták Ohnivák a Liška Ryška autor a dramatik a zároveň i herec divadla Jan Jílek. Myslím, že tato slova jsou klíčem, kterým autorovy hry a pohádky otevírají srdce diváků.

Pták Ohnivák a Liška Ryška vychází z motivů pokladnice českých pohádek K. J. Erbena; v příběhu plného hledání, napínavých osudů, dobra a zla, jež je nakonec potrestáno. J. Jílek vybírá z Erbenovy klasické pohádkové hry uzlové momenty, dává jim dramatický charakter a dějový spád. Režisér V. Tomšovský rychle proměny dějišť a hereckých akcí respektuje — téměř až filmovým střihem nechává proudit dobrodružný děj. Atmosféra představení zaujme diváka pohádkovým kouzlem. Snad jen ve druhé

polovině nemusíme vždy souhlasit s až rušivým využíváním světelných efektů a s přílišnou dynamikou některých scén.

Spolupracovníkem režiséra je scénograf J. Pátek, který se snažil poměrně jednoduchými a moderními prostředky vystihnout podstatu pohádky. Zajímavým a zvýrazňujícím prvkem inscenace se stala hudba M. Vacka. Charakterizující kostýmy jsou prací J. Zbořilové, J. H.; choreografkou byla zasl. um. A. Štúrová, J. H., která volí pro některé z postav, např. Ptáka Ohniváka, techniku klasického tance.

Z řady představitelů mají největší příležitost I. Svobodová ja-

ko Liška Ryška a M. Kolár jako Králevic. Svobodové lištička v úpletovém rezatém trikotu, chytrá i vychytralá zároveň, důvtipná a s rozkošnickou svůdností půvabná, vlastnila lidské srdce i touhy. M. Kolár je výrazným Králevicem; ovládá jeviště, dává pohádkovému hrdinovi kontury člověka. Dovede být láskyplně něžný i mužně rozhodný a nebojácný současně. Z ostatních bych jmenovala B. Fixové Černou královnu, V. Švarcové Čekanku a R. Malé Vránu.

Jílkova Ptáka Ohniváka a Lišku Ryšku, první premiéru letošní sezóny DJW, uvádí divadlo v rámci Roku českého divadla, a to pro děti od šesti let.

Hana PEŠKOVÁ

Lubomíra Sonková jako princezna Čekanka a Pavel Majkus jako králevic v inscenaci nové pohádkové hry Jana Jílka Pták Ohnivák a liška Ryška, jejíž premiéra se uskutečnila tuto neděli v podvečer v Mahenově divadle. Rafael Sedláček tuto fotografii pořídil na dnešní dopolední generálce, která začala v 10 hodin.

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřižkové služby
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Rovnost, Brno

- 8. 11. 1984

POHÁDKA, MÝTUS I LEGENDA

Divadlo bratří Mrštíků uvedlo v sobotu v československé premiéře jevištní poému Pravoše Nebeského Krabat. Pramenem inspirace při vzniku tohoto textu byla lužickosrbská pověst o Krabatovi, a konkrétně pak její zpracování ve dvou prózách lužickosrbského a německého (NDR) autora Jurije Brézana (Čarodějný mlýn, Krabat). Nebeský se pokusil převést mnohovrstevnatost Brézanovy prózy do složitějšího divadelního tvaru, na jehož specifčnost upozorňuje podtitulem „jevištní poéma“.

Dějovým jádrem je vlastně pohádka o chlapci Krabatovi, který bojuje proti Černému Mlýnáři, symbolu zla a příčině lidského utrpení. Brézan — a s ním i Nebeský — povyšuje ovšem pohádku do obecnější filozofické roviny, obohacuje ji o prvky některých mýtů lidského rodu (mýtus stvoření, mateřství, přátelství, touhy po vědění apod.) a činí z ní tak legendu o podstatě lidského bytí, o smyslu života, o směřování člověka. Tato základní rovina je tvořena několika celky, které se odehrávají v různých časech a na různých místech, a navíc je ještě prolínána několika vrstvami komentáře. Text hojně pracuje s metaforami, vyjadřuje se v symbolech a podobnostech, užívá prózu i rýmovaný verš, slovo mluvené i zpívané, volceband... Výsledkem je hodně komplikovaný a obtížný celek. Zdá se, že ani autor plně nedůvěřoval jeho srozumitelnosti (či vnímavosti diváků?), a proto považoval za nutné dopustit se v závěru až školometsky polopatckých vysvětlivek (o neustálých modifikacích zla například). Je to prvek neorganický, zbytečně opouštějící zvolený způsob komunikace. Základním kritériem pro hodnocení takto „otevřených“ textů je ovšem vždy skutečnost, jak se jim daří udržet základní téma. Tady se nám zdá, že pozornost byla přece jen příliš rozptýlena na mnohost předmětů (nejspíš pod vlivem Brézanova románu Krabat), a proto místo koncentrovaného tvaru vzniká celek někdy až příliš roztěkaný a epicky rozvláčný.

Pravoš Nebeský je současně i režisérem inscenace, a tak jde o vpravdě autorskou výpověď. Je-
divadlo

vištní tvar navazuje na myšlenkovou a formální stylizaci textu. Režisér využívá četných divadelních znaků a symbolů, významnou roli přisuzuje hudební a pohybové složce. Rečeno stručně — pokouší se o syntetické divadlo ve výrazně stylizované formě. Výtvarníkem scény je Karel Zmrzlý, který prostor jeviště plasticky člení různě tvarovaným textilním materiálem. Pomocí světla a projekce je pak tato scéna modelována do rozličných podob s odpovídající atmosférou. Vznikají přitom kreace velmi působivé a efektní. Hudební, jejímž autorem je rovněž Pravoš Nebeský, nemá už tak vyhraněný charakter — plní spíš funkci paralelní, doprovázející, místo aby jevištní dění umocňovala a „nastavovala“. Ani v pohybovém ztvárnění (Petr Šmolík j. h.) nebylo využito všech možností k posílení působivosti textu; místy zřejmě chyběly i výrazové a technické schopnosti účinkujících. Přehnatá struktura textu i různorodé vrstvení inscenačních složek však nevytvářejí žádoucí temporytmus. Postrádáme vzrušenější a vzrušivější členění: přes značnou expresivnost některých prvků nedokáže představení zatím působit v plnosti svého tvaru a výrazu, nedokáže být strhující a jedinečné.

Na interpretu klade inscenace vysoké požadavky. O výkonech, jež byly odvedeny, nelze sice hovořit v superlativě, ale zaslouhují si plného uznání. Složitou a obtížnou roli Krabata se ctí obhájit Aleš Jarý, který nevynechá razanci vnějších prostředků, ale tíhne spíš ke střídmému a subtilnímu výrazu. Černého Mlýnáře ztělesnil Jiří Dušek, rozehrávajících škálu zla v různých podobách (zloba, nenávisť, panovačnost, úskočnost atp.). Postavě Matky dala Jana Janovská pevně až tvrdé rysy, vytvářejíc symbol mateřství hrdého a obětavého; zdařile se jí podařilo obejít měličný sentimentu. Se smyslem pro nuance odstínil své polohy jednotliví „komentátoři“: robustnější Pavel Kunert (Bard) i lyričtější Vilém Lamparter (Muž), především však Jiřina Prokšová, která na malé ploše, v podstatě jen pomocí hlasu, dokázala vymodelovat bohatou škálu poloh. Na dokonalém zpracování každého detailu i na precizní souhře všech zúčastněných (v programu je jmenovitě uvedeno na tisíc dalších rolí a chór) závisí míra účinnosti tohoto jevištního díla.
VÁCLAV CEJPKA

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřižkové služby
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Ostravský večerník

4. IX. 1983

ze dne

Pták Ohnivák a liška Ryška

PŘED PREMIÉROU

Další premiéra Státního divadla v Ostravě, věnovaná letošnímu Roku českého divadla, udělá radost předávám dětem. Dramaturgie činohry Petra Bezruče sahla tentokrát po klasické pohádkové předloze Karla Jaromíra Erbena Pták Ohnivák a liška Ryška, kterou do divadelní řeči převedl známý pražský dramatik Jan Jílek.

Bylo by jistě nošením dříví do lesa, představovat dospělým i dětem děj jedné z našich nejznámějších národních pohádek. A proto jsme se raději zeptali režiséra představení Ladislava Knížátka a dramaturga Státního divadla v Ostravě Zdeňka Stoklasu, jaká bude její divadelní

podoba na scéně Petra Bezruče, která Ptákem Ohnivákem zahajuje novou sezónu.

Zdeňek Stoklasa: „Jan Jílek zachová Erbenuv předlohu i děj. Ale jeho prostředky jsou ryze dramatické, a proto někdy mění jak situace, tak charakter jednotlivých postav a z toho vyplývající dějové zápletky.“

A co pro nás bylo na Jílkově pohádce lákavé? Především to, jak dokázal její postavy poıldstít. Ze tří sester vybral napříkld dceru Černé královny, Ce-

hudební skladatel Jiří Kolafa, choreografii si vzal na starost sólista baletu SDO Ivan Hurych.

Klasický, romantický ráz pohádky výrazně podtrhuje i scéna, jejímž autorem je brněnský výtvarník Antonín Vorel, a kostýmy, které vytvořila rovněž brněnská výtvarnice Kateřina Asmusová. Kostýmy jsou samozřej-

mě stylizovány, ale opět v klasickém, romantickém duchu.“

A kdo se představí v titulních rolích? Jako Pták Ohnivák Otakar Prajzner, úlohu lišky Ryšky svěřil režisér Danuši Ondráčkové, v dalších úlohách uvidíme Michaelu Černou, nového Elena činohry Petra Bezruče, absolventa brněnské JAMU Pavla Tománku, Vladimíra Čapka, zapůjčilon umělkyni Štěpánku Kanošovou a další. (rw)

kanku, která už není pohádkovou bytostí, ale ryším člověkem. Jako v každé správné pohádce, i tady vítězí dobro, spravedlnost a pravda.

Touto staronovou pohádkovou inscenací navázal Jan Jílek na to nejhezčí v historii českého dramatického umění, které je vlastně od počátku poznamenáno pohádkovostí: od Tylových báchorek, přes Zeyerova Raduže a Mahulenu, Kvapilovu Princeznu Pampelišku, Drdovy Daskabáty hříšnou ves nebo Hrátky s čertem. Pomíneme-li meziválečné období, řada pohádek vznikla pro mládežnická divadla po válce a Jílek patří k těm nejlepším autorům. Především dobře zná psychologii dětského diváka, protože je s ním jako herec Divadla Jiřího Wolкера v Praze v každodenním kontaktu.“

Ladislav Knížátka: „Naše inscenace sleduje v podstatě stejný cíl jako autor — nepřekročit mez dětské vnímavosti — a reaguje zároveň na požadavek pohádek v klasickém romantickém duchu, působí na dětskou fantazii a citově zaujetí.“

V souvislosti s tím je třeba zdůraznit krásnou scénickou hudbu, jejímž autorem je zkušený

Brezan - Nebeský: DBM
Krabat

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřižků
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTRIŽEK Z ČASOPISU

Rovnost, Brno

-2. 11. 1984

Brezan - Nebeský: DBA Brno
Krabat

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřižků
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTRIŽEK Z ČASOPISU

Brněnský večerník

1-3. 11. 1984

lílek *DB Brno*

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTRIŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTRIŽEK Z ČASOPISU

Brněnský večerník

17. IV. 1984

1K

Tuto sobotu uvede brněnské Divadlo bratří Mrštíků československou premiéru scénické poémy z dávné Lužice nazvané KRABAT. Režisér Pravoš Nebeský zdramatizoval pro svou inscenaci román předního lužického spisovatele Jurije Březana a zároveň si také složil scénickou hudbu. Scénu navrhl Karel Zmrzlý a kostýmy Kateřina Asmusová. K pohybové spolupráci si režisér přizval Petra Šmolíka z JAMU. V hlavních rolích vystoupí Aleš Jareš, Jiřího Duška, Janu Janovskou, Jiřinu Prokšovou, Viléma Lampartera, Miloše Jahodu, Libuši Vaněčkovou, Marcelu Dárrovou a Danu Baslerovou. Inscenace je věnována Dnům kultury Německé demokratické republiky v Československu a slavnostní premiéru se zúčastní delegace z družebního Německo-srbského lidového divadla v Budyšíně. Na snímku jsou Jana Janovská a Aleš Jareš. (FB)
Fotografie: M. Chmelař

1K

V Divadle bratří Mrštíků bude v sobotu světová premiéra scénické poémy z dávné Lužice nazvané KRABAT. Režisér Pravoš Nebeský zdramatizoval pro svou inscenaci román předního lužického spisovatele Jurije Březana a zároveň si také složil scénickou hudbu. Scénu navrhl Karel Zmrzlý a kostýmy Kateřina Asmusová. K pohybové spolupráci si režisér přizval Petra Šmolíka z JAMU. V hlavních rolích uvidíte Aleše Jarešho (na snímku). Inscenace je věnována Dnům kultury Německé demokratické republiky v Československu a slavnostní premiéru se zúčastní delegace z družebního Německo-srbského lidového divadla z Budyšína.

Divadelně pozoruhodná pohádka

My v Brně někdy zohráme na to, že nemáme specializované dětské divadlo, ale je faktem, že prakticky všechny profesionální scény věnují alespoň jednu inscenaci za sezónu nejmladším divákům. Má to svá úskalí, ale i nesporné výhody. Zánová pestrost a možnosti jsou tu za daných okolností přece jen bohatší, než může poskytnout jedna činoherní mládežnická scéna.

Mohl jsem se o tom přesvědčit v poslední premiéře Mahenovy činohry, kterou na textu Jana Jiřka Ptáka Ohnivák a líška Ryška připravil Oldřich Slavík. Už řadu let se Slavík věnuje tvorbě inscenací pro děti a dramatik Jiřek, jehož zná dospělé publikum z řady komedií, především z nezapomenutelného Silvestra, je zde autorem téměř domácím. Vedle dramatičtějších populárnějších Rumcajse a Cipíška zpracovává Jiřek především české pohádky, které stále zůstávají trvalým sloupem repertoáru, na němž mladý divák vyrůstá.

Mohl jsem se o tom přesvědčit v „balení“ Josefa Jelínka. Vzniklo tak představení plné poezie, opravdu muzické, které nemělo hluchých míst a bylo přesně dávkováno k danostem malého diváka. V moudré a věrně rezatě uplatnila Drahomíra Hofmanová i své někdejší pohybové dovednosti, mladíček Pavel Majkus vybavil královice všemi kladnými vlastnostmi, aby získal sympatie diváků. Představení dýchalo vším, co mohlo na své vysoké úrovni těm nejvnímavějším malým divákům poskytnout — především muzickou divadelnost.

Námět pohádkové hry o ptáku Ohniváku a chytré a moudré líšce má své kořeny v Českých pohádkách klasika naší literatury Karla Jaromíra Erbena a pro scénické provedení měl režisér Slavík šťastnou ruku. Ke spolupráci si vybral nejen většinou mladé herce — vedle několika zkušených činoherců svou hereckou svěžestí obstáli i posluchači JAMU i konzervatoře, ale jeviště zaplnili i členové baletního souboru SD za účinného choreografického vedení Dily Skálové a vše dalo v působivé hudbě Františka Emmerta a ve

Jestliže přišlo referentovi líto, že nemá vlastní vnuky, aby jim tu krásu ukázal, odškodnil ho — i mnohé další dospělí hosty oficiální premiéry — páněm na stovky okouzlených capartů a vědomí, že jich budou tisíce a víc. (ZS)

Jhl

Ostava

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřižkové služby
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTŘÍZEK Z ČASOPISU

Ostravský večerník

ze dne 23 IX 1983

^ K nejnovějším představením
divoherní scény Petra Bezruče
patří pohádková inscenace Jana
Jilka Pták Ohnivák a liška Ryš-
ka. Na snímku jsou dva hrdi-
nové pohádky — liška Ryška v
podání Dany Ondráčkové a prin-
ce ztělesnil Pavel Tománka.

Foto: JOSEF HRADIL

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřižkové služby
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTŘÍZEK Z ČASOPISU

Campaux

Práce, venkov

ze dne 22 IX 1983

● KARLOVY VARY — Divadlo Vítěz-
slava Nezvala v Karlových Varech při-
pravilo na sobotu 24. září premiéru
hry Černý miláček od Françoise Cam-
paux. Představení bude nejen karlo-
varskou, ale i československou pre-
miérou.